

Σπύρος Καρυδάκης
ανθρώπινη τροφή

α ν α λ φ α β ε τ
2010

Ιστοσελίδα του συγγραφέα: www.analphabet.gr
spyros.karydakis@gmail.com

Η φωτογραφία του εξωφύλλου είναι του Σ. Καρυδάκη. Το *analphabet* δεν είναι όνομα εκδοτικού οίκου, αλλά λογότυπο της ιστοσελίδας του συγγραφέα.

Το σχέδιο του τοξότη στο λογότυπο της τελευταίας σελίδας είναι του ζωγράφου, χαράκτη και σχεδιαστή αρχαιολογικών ευρημάτων Ανδρέα Κοντονή:
www.andreaskontonis.com/home.html

Σχεδιασμός – σελιδοποίηση: **analphabet**

© για το σχέδιο του τοξότη: Ανδρέας Κοντονής

© για το έργο: Σπύρος Καρυδάκης

Το έργο αυτό αποτελεί πνευματική ιδιοκτησία του συγγραφέα του, σύμφωνα με τον Ν. 2121/93 και τις κατά καιρούς τροποποιήσεις του. Κατά τη θέληση του συγγραφέα δεν πωλείται, αλλά παρέχεται δωρεάν. Απαγορεύεται να πωληθεί απ' οποιονδήποτε.

ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΑΥΤΗ Η ΙΣΤΟΡΙΑ

Το αφήγημα δημοσιεύτηκε στο περιοδικό του Γιώργου Κορδομενίδη *Εντευκτήριο*, τεύχος 89, Απρίλιος-Ιούνιος 2010, <http://entefktirio.blogspot.gr>. Εδώ, έχει διορθωθεί σε κάποια σημεία. Υπάρχει και στην αγγλική γλώσσα.

Ο Πσαρλάι είναι υπαρκτό πρόσωπο, αγαπημένος φίλος μου· η προσωπικότητά του και η ζωή του, όπως περιγράφονται, είναι αληθινές σε όλες τις λεπτομέρειες. Και ο Μάριος είναι υπαρκτό πρόσωπο, αν και αρκετά ρετουσαρισμένο. Μα οι δυο τους δεν έχουν ποτέ συναντηθεί, οπότε τα στοιχεία της συνάντησης των δυο τους και της κοινής τους περιπέτειες είναι προϊόν μυθοπλασίας. Όταν αφηγήθηκα αυτή την ιστορία στον Πσαρλάι και ζήτησα την άδειά του να τη δημοσιεύσω, πράγμα που μου το επέτρεψε, τον ρώτησα αν θα ήταν δυνατόν να πράξει ένας Αφγανός πρόσφυγας ό,τι κι ο ήρωας του διηγήματος. Αυτός σκέφτηκε λίγο και μου είπε με την ήσυχη φωνή του:

«Απ' όσους ξέρω εδώ καλά, μόνο εγώ θα μπορούσα να τα κάνω αυτά».

Ο Πσαρλάι ξέρει εδώ καλά καμιά εικοσαριά συμπατριώτες του.

«Ένα στα είκοσι είναι μια πολύ καλή αναλογία υπέρ του ενός», του απάντησα.

Τον Μάριο κανείς δεν τον περιμάζεψε, ούτε ξένος ούτε ντόπιος. Άλλωστε το απαγορεύει ο νόμος. Τον καταβρόχθισε εντέλει ο δρόμος και δεν τον ξαναείδε ποτέ κανείς.

Σπύρος Καρυδάκης

ανθρώπινη τροφή

Στον Μωχάμετ,
φίλο και ελεύθερο άνθρωπο

Όταν κοιτάζεται στον καθρέφτη της βιτρίνας είναι καλά. Έχει μελιά μάτια. Θα ήθελε να έχει καταπράσινα σαν του πατέρα του και του αδελφού του. Όχι του χαμένου αδελφού του, μα του άλλου, του μικρού. Οι Έλληνες φίλοι του όμως λένε πως τα μελιά μάτια είναι πολύ ωραία.

Φυσάει και βρέχει και κάνει βαρύ κρύο, συμπτωματολογία αγωνίας και θανάτου, μα αυτός είναι καλά: έρχεται από δεκάωρη δουλειά κι είναι κουρασμένος. Από τον ουρανό πέφτουν φύλλα και σκουπίδια. Ο ουρανός έχει λοιπόν κι αυτός δάσος και πόλη.

Αυτός ο νεαρός είναι είκοσι εννιά χρονών και λέγεται Πσαρλάι, τυπικό όνομα των Παστούν. Οι Παστούν είναι η ντόπια, παμπάλαια ράτσα του Αφγανιστάν κι έχουν συνήθως δύο ονόματα, ένα προϊσλαμικό αφγανικό κι ένα μουσουλμανικό σε κοινή χρήση. Εδώ μεταχειριζόμαστε μόνο το αφγανικό όνομα. Είναι ψηλός, δυνατός και όμορφος. Ζει εδώ και επτά χρόνια στην Ελλάδα. Έφυγε δεκατεσσάρων χρονών από την πατρίδα του. Από τότε βαδίζει αργά χρόνια και χρόνια προς τη Δύση. Η οικογένειά του, καλή οικογένεια της Καμπούλ με επιστήμονες, έναν πιλότο της πολεμικής αεροπορίας και έναν στρατηγό, σκορπίστηκε στους τέσσερις ανέμους μετά την ήττα των Ρώσων από τους Μουτζαχεντίν, ήδη πριν την επικράτηση των Ταλιμπάν – στη Ρωσία, στην Αμερική, στο Ιράν, στην Ευρώπη. Ο Πσαρλάι μεγάλωσε κοντά στην αδελφή του, που είχε διαφύγει στο Ιράν. Όταν ενηλικιώθηκε επιτέλους, έφυγε για πιο δυτικά, στην Τουρκία. Δούλεψε δύο χρόνια στην Κωνσταντινούπολη. Μετά ήρθε στην Ελλάδα. Το όνομα Πσαρλάι σημαίνει στα Αφγανικά “Άνοιξη”. Η άνοιξη στη γλώσσα των Παστούν είναι γένους αρσενικού. Οι Έλληνες φίλοι του τον λένε Λάι.

Τα φώτα μες στη βροχή του αρέσουν. Μια μαύρη μπόρα έρχεται και φεύγει. Όταν φεύγει, το κρύο γίνεται αγριότερο. Γενικά, ξέρει καλά από κρύο όπως κι από ζεστασιά.

Είναι ευγενικός. Του αρέσει να τον επαινούν που μιλάει όμορφα τα Ελληνικά. Πέρυσι πήγε σε σχολείο για μετανάστες, για να μάθει καλύτερα Ελ-

ληνικά. Έφυγε νωρίς από την πατρίδα κι από το σχολείο. Φοράει ωραία ρούχα.

Πρέπει να ζει κανείς καλά, σκέφτεται και ανάβει τσιγάρο μες στη βροχή. Πρέπει να κόψω το τσιγάρο, σκέφτεται, ευχαριστημένος που καπνίζει. Ο Λάι βαδίζει αργά και σκέφτεται μέσα στη μαύρη μπόρα.

Κοιτάζει ευχαριστημένος ανθρώπους κάτω από ομπρέλες, ανθρώπους βιαστικούς μες στη χρωματιστή μπόρα, ανθρώπους μες στη μαύρη μπόρα. Γενικά, εδώ οι άνθρωποι είναι βιαστικοί είτε βρέχει είτε κάτω από ήλιο. Αυτός βάδισε αργά προς τα δω, δεκαπέντε ολόκληρα χρόνια, μα τώρα νοικιάζει ένα ωραίο σπίτι όπου μπορεί να δέχεται φίλους. Το κρύο είναι γρήγορο και περνάει μες από την καρδιά σου σαν σφαίρα. Αλλά εντέλει περνάει, και η καρδιά σου δεν το κρατάει. Η καρδιά τρυπιέται εύκολα μα δεν κρατάει τις σφαίρες, είναι πολύ μαλακιά. Ο Λάι είναι γκέι.

Όταν ήταν δεκατεσσάρων, ήξερε ήδη πως είναι γκέι. Ένας νεαρός άνδρας τον αγαπούσε και ο Λάι τον αγαπούσε κι αυτός. Στην πατρίδα του οι Ταλιμπάν, στο Ιράν, στη Σαουδική Αραβία, στο Πακιστάν και σε άλλα ισλαμικά κράτη σκοτώνουν τους γκέι. Κι όχι μόνο τους γκέι, μα ακόμα κι ανύπαντρα αγόρια και κορίτσια ερωτευμένα, ή που κι απλώς συλλαμβάνονται να περπατούν πιασμένα από το χεράκι. Ο έρωτας απαγορεύεται επί ποινή θανάτου σε αυτά τα κράτη. Για παράδειγμα στο Κατάρ, όπου ο νόμος επιτρέπει επίσης τη δουλεία κι όπου πολλοί αδιάφοροι Ευρωπαίοι πάνε για τουρισμό. Βέβαια στις ίδιες χώρες ο νόμος επιβάλλει να σκοτώνουν ένα σωρό κόσμο: άθεους, κομμουνιστές, αναρχικούς, όποια γυναίκα επιμένει να μη φορά μαντίλα, μα κι οποιονδήποτε αντιτίθεται στον θρησκευτικό και πολιτικό ολοκληρωτισμό.

Και δεν είναι μόνο η ποινή του θανάτου. Ο Λάι όταν ήταν δεκατεσσάρων, πήγαινε στο σχολείο. Ήταν από τότε ψηλός και όμορφος. Είχε πέσει η Καμπούλ, είχαν κατεβεί οι Μουτζαχεντίν από τα βουνά, πολλοί της οικογένειάς του είχαν σκορπιστεί στους τέσσερις ανέμους. Μουτζαχεντίν είχαν αναλάβει καθήκοντα αστυνομικών. Ένας αξιωματικός τους, καθόταν κάθε πρωί κι έπινε καφέ στο μπαλκόνι του τμήματος. Τον κοίταζε που πήγαινε σχολείο κι ο Λάι φοβόταν που τον κοίταζε: είχε χαθεί ο αδελφός του, ο πιλότος. Ένα πρωί ο φρουρός κάλεσε τον Λάι. Καθώς αυτός ανέβαινε τη σκάλα κατατρομαγμένος, κατέβαινε μια κοπέλλα που έκλαιγε γοερά. Του έκανε εντύπωση αυτό και το θυμόταν πάντα μαζί με τα δικά του. Ο αξιωματικός τού είπε: «Γδύσου». Τον βίασε και μετά οι άλλοι. Λίγο μετά ο πατέρας του τον έστειλε στην αδελφή του, που είχε ήδη φύγει στο Ιράν. Από τότε αποφάσισε να μην ξανακλάψει.

Γενικά, κλαίει κανείς μια μόνο φορά στη ζωή του, σκεφτόταν μέσα στη μαύρη και τη χρωματιστή μπόρα. Κράτουσε στο χέρι ένα σάντουιτς, πεινούσε πολύ,

αλλά δεν αποφάσιζε να το φάει. Είχε κόψει μια δαγκωνιά. Η βροχή το μούλιαζε στο κομμένο μέρος, μα ήταν όλα καλά. Είδε το παιδί.

Στη γειτονιά του υπάρχουν μπαρ με κορίτσια και αγόρια. Κάθε ράτσα, κάθε χρώμα, Έλληνες και μετανάστες. Εκεί και πολλοί πατριώτες του. Πουλούν το μόνο δικό τους και καλό. Οι νεαροί πατριώτες του δεν θεωρούν τον εαυτό τους γκέι όταν πηγαίνουν με άνδρες για την ευχαρίστησή τους ή για λεφτά. Μερικοί που πάνε με άνδρες για την ευχαρίστησή τους κι όχι για λεφτά, ζητούν έστω και πέντε ευρώ, ακόμα και τρία «για τσιγάρα», για του σμιξίματος τη χρηματική δικαίωση που θεωρούν πως έτσι γίνεται νομιμότητα. Άλλωστε, πέντε ευρώ είναι ζωή μιας ολόκληρης μέρας. Η κάθε μέρα είναι μια ζωή ολόκληρη ανθρώπινης τροφής, χαράς και θορύβου. Ο θόρυβος είναι η τζαζ της ζωής.

Του Λάι δεν του αρέσουν καθόλου αυτά. Πιστεύει ότι ακριβώς στην αγάπη, πώς θα μπορούσε άλλωστε αυτός, μα στην απόλαυση, στη φιλία και στην ελευθερία. Κάτω από τα ψεύτικα σύννεφα, τα ψεύτικα άστρα, την ψεύτικη μπόρα χρωματιστή και μαύρη, πέφτουν πράγματα από μια αληθινή φύση της πόλης και των ανθρώπων. Το παιδί κοιτούσε το σάντουιτς.

Ο Λάι είναι ένας νεαρός άδειος από χαλασμένα πράγματα. Όσα έχει περάσει δεν είναι χαλασμένα μέσα του μα ζωντανά. Γι' αυτό τώρα νιώθει μια υπερηφάνεια καθώς πιάνει το πεινασμένο βλέμμα του παιδιού στο σάντουιτς, και συνάμα μεγάλη ντροπή. Ο Λάι ντρέπεται μες στη χρωματιστή και τη μαύρη μπόρα.

Αυτό το πολύ κρύο δεν είναι κακό, σκέφτεται αποφασιστικά. Το κρύο πρέπει να το αντιμετωπίζουμε με καλά ρούχα.

Στο Ιράν απαγορεύεται να πάνε στο σχολείο τα προσφυγόπουλα, τα παιδιά των «αδελφών μουσουλμάνων» από τις γειτονικές, εμπόλεμες χώρες. Τα θέλουν για πάντα αμόρφωτα κι εύχρηστα. Έτσι ο Λάι έμαθε από την αδελφή του ράφτης. Όταν ήρθε στην Αθήνα, βρήκε δουλειά από τις πρώτες κιόλας μέρες. Σύντομα πήγε σε σχολή, για να μάθει και να σχεδιάζει τα ρούχα εκτός από να τα ράβει. Μετά πήρε λάπτοπ, γράφτηκε σε άλλο σχολείο κι έμαθε σχεδιασμό ρούχων στον υπολογιστή. Ο Λάι είναι ένα φιλοπρόοδο, υπομονετικό παιδί. Λέει: «Το σχολείο μου».

Αν και κάτω από τη μαρκίζα, ο μικρός βρεχόταν. Κι όμως φαινόταν να αισθάνεται ασφαλής και στεγνός. Είχε ένα σακιδιάκι στην πλάτη. Ήταν κατάξανθος, γαλινομάτης, με μακριά φουντωτά μαλλιά που κρέμονταν τώρα βρεγμένα. Ήταν και βρόμικος. Του Λάι του φάνηκε σχετικά ολόκληρος, μες στα μισά πράγματα αυτού του τύπου. Ο μικρός κοιτούσε το σάντουιτς. Ο Λάι του το προσέφερε. Αυτός τον κοίταξε και το πήρε αργά. Αργά κατέβασε το σελοφάν. Αργά και τράβηξε μια δαγκωνιά στο δαγκωμένο από τον Λάι μέρος. Ο Λάι ένωσε στο στόμα τη γεύση του ζαμπόν και του έτρεξαν τα σάλια. Ο μικρός σήκωσε το βλέμμα και του είπε μια φράση του επαγγέλματός του:

«Τα κάνω όλα».

Ο Λάι ένωσε μια αηδία για το παιδί. Του χαμογέλασε και προσπέρασε. Τα άστρα υπήρχαν πίσω από τα βαριά σύννεφα, πίσω από τόσα χαμένα πράγματα

κι όμως υπαρκτά μες στην καρδιά του Λάι. Ο χειμώνας στην πόλη έχει μια πλευρά κωμωδίας, σκέφτηκε ο νεαρός. Αλλά βέβαια κι η κωμωδία μπορεί να σε σκοτώσει όπως το όπλο.

Θυμόταν πάντα το πρωί που έφυγε ο αδελφός του για τη δουλειά του. Ήταν πιλότος της πολεμικής αεροπορίας. Όταν έπεσε η Καμπούλ, είπε: «Μας χρειάζονται. Ποιος θα πετάξει ψηλά; Δεν έχω κάνει κακό σε κανέναν». Και κάθε πρωί πήγαινε στο ερειπωμένο στρατιωτικό αεροδρόμιο. Από εκείνη τη μέρα δεν τον ξαναείδαν. Ο μεγάλος αδελφός ήταν ο ήρωας του Λάι. Από τα μεγαλύτερα αδέρφια του, αυτός τον αγαπούσε πολύ. Ο πατέρας του δεν τον αγαπούσε και τόσο μετά την ιστορία με τους μουτζαχεντίν-αστυνομικούς, λες κι έφταιγε αυτός. Μόνο ο μεγάλος αδελφός τον λάτρευε και τον φρόντιζε.

Υπήρχε βέβαια ο βαρύς άνεμος. Ο Λάι σταμάτησε στα δέκα βήματα και στράφηκε αργά. Ο μικρός δεν έτρωγε μα τον κοιτούσε. Θα 'ταν δε θα 'ταν δεκατεσσάρων χρονών. Το βλέμμα του παιδιού έφερε μια πλευρά κωμωδίας και αληθινού χειμώνα στην καρδιά του Λάι. Βάδισε πίσω.

«Γιατί δεν πας σπίτι σου τέτοια μέρα;» ρώτησε.

«Κάνω απ' όλα», είπε βιαστικά το αγόρι. «Δέκα ευρώ μόνο».

«Από πού είσαι;»

«Έλληνας».

«Και βγήκες με αυτό το μπουφανάκι μες στο κρύο», μουρμούρισε ο Λάι κουνώντας το δάχτυλό του, όπως έκανε και σ' αυτόν ο αδελφός του. «Τόσο μικρός. Να πας σπίτι σου», προσέθεσε χαμογελαστά.

Χαμογελαστά έκοψε μια δαγκωνιά και το αγόρι από το σάντουιτς. «Δεν έχω σπίτι. Πέντε ευρώ».

Το νερό της μπόρας έτρεχε στον υπόνομο. Ο Λάι φορούσε δερμάτινο μπουφάν μα τα πόδια του, το κεφάλι του, ήταν μούσκεμα. Υπήρχε μια φυσιολογία κρύου στην καρδιά του, μια κωμωδία ζεστασιάς και λογικής. «Έλα σπίτι μου», είπε. Το παιδί τον ακολούθησε καταβροχθίζοντας πεινασμένα μα πολύ αργά το σάντουιτς.

Στον δρόμο ο Λάι είχε ήδη μετανιώσει. Μα από την άλλη τι να κάμει κανείς; Έμπασε στο σπίτι τον μικρό με κάποια περηφάνια, για την οποία αμέσως ντράπηκε. Είχε όμορφο σπίτι με μοντέρνα έπιπλα, ακριβό σιντί-ντιβιντί-πλέρ, μεγάλη τηλεόραση, μηχανήματα της δουλειάς του. Είχε λευκά λεντάκια στον τοίχο να φωτίζουν και κεριά. Έφερε στο αγόρι μια ζεστή φόρμα του. «Βγάλε τα βρεγμένα», είπε.

Ο μικρός πλησίασε τον Λάι για να κάνει το επάγγελμά του. Αυτός τον κουκούλωσε με τη φόρμα. «Δεν σ' έφερα εδώ για τέτοια», είπε. «Θα φτιάξω φαγητό».

Είχε σκοπό να φάει μόνο εκείνο το σάντουιτς, γιατί ήταν πολύ κουρασμένος. Μα τώρα έκατσε να μαγειρέψει ένα αφγανικό φαγητό. Κοτόπουλο με ρύζι και βούτυρο. Τα αφγανικά φαγητά φτιάχνονται σε πολύ αργή φωτιά, ψήνο-

νται ώρες και ώρες. Ο Λάι ακόμα και στις πιο δύσκολες στιγμές αυτό το κρατούσε. Για πρώτη φορά ένιωσε ανυπομονησία, να γίνει το φαγητό να ταΐσει τον μικρό.

Εκείνος καθόταν φρόνιμος. Όταν του μιλούσες σε κοίταζε στα μάτια με απλότητα. Έξω υπήρχε ένας κόσμος καιρού και ανάγκης, μα εδώ τα λεντάκια έριχναν το ψυχρό τους φως πάνω στη φύση του σκοταδιού και του χρώματος που ήσαν οι δύο νέοι.

Από μισόλογα ο Λάι έμαθε ότι: Ο μικρός λεγόταν Μάριος· οι γονείς του είχαν σκοτωθεί σε δυστύχημα, δεν μπορούσε να κρατήσει το νοικιασμένο πατρικό ούτε να πληρώσει φόρους και λογαριασμούς, οι συγγενείς πήραν τα λιγοστά πράγματα της οικογένειας μα κανείς δεν ήθελε εκείνον· ζούσε «από δω από κει». Για τα πάμπολλα άλλα, τις αβυσσαλέες μέρες και βδομάδες και μήνες και χρόνια της παιδικής ηλικίας, το αγόρι δεν μίλησε ποτέ. Και ούτε κι ο Λάι ρώτησε ποτέ.

Του Λάι δεν του 'ρχόταν να φάει, παρά την όρεξή του. Κοιτούσε το αγόρι που έτρωγε αργά. Ο Λάι ήξερε τι είναι πείνα, μα η αλήθεια ήταν ότι δεν είχε πεινάσει ποτέ αληθινά. Ακόμα και τότε με την τρομερή πολιορκία και τον βομβαρδισμό της Καμπούλ, πάντα ο πατέρας και ο μεγάλος αδελφός του έβρισκαν φαγητό. Και αργότερα, κατά την αργή του πορεία προς τα δυτικά, για παράδειγμα στα βουνά του Ιράν τότε που περνούσε κρυφά στην Τουρκία, η πείνα γαντζώθηκε σαν ζώο πάνω του μονάχα για ώρες ή μέρες, ποτέ για μέρες και μήνες και χρόνια.

Κι όταν πέρασε κρυφά τον Έβρο με τους συντρόφους του και τον κρατήσαν τέσσερις μήνες στη φυλακή, κάπου στη βόρεια Ελλάδα, και τότε δεν πείνασε. Ο αξιωματικός της αστυνομίας τούς έφερνε κάθε μέρα καλό φαγητό, ακόμα και χυμούς. Με δικά του έξοδα, είχαν συμπεράνει οι νεαροί, γιατί δεν έφτανε για τόσα το σιτηρέσιο της υπηρεσίας. Ο Λάι ποτέ δεν το ξέχασε αυτό, ούτε τώρα που άκουγε από πατριώτες του πως κάποιοι μαχαιρώνουν τις φουσκωτές βάρκες των προσφύγων και τους πνίγουν.

Μεταξύ των Αφγανών προσφύγων κυκλοφορούν ιστορίες. Μια λέει για δυο ερωτευμένα εικοσάχρονα παιδιά. Έφτασαν επιτέλους έξω από τις πύλες της Δύσης, στις τουρκικές ακτές του Αιγαίου. Εκεί παντρεύτηκαν, για να μπουν στην Ευρώπη ενωμένοι. Στη θάλασσα οι διακινητές, όταν είδαν να έρχεται το Λιμενικό, τους τρύπησαν τη φουσκωτή βάρκα με μαχαιριές. Χειμώνας, κρύο και φουρτούνα. Το κορίτσι είχε σωσίβιο, το αγόρι όχι. Όταν είδε τον αγαπημένο της να βουλιάζει, η κοπέλλα πέταξε το σωσίβιο, τον αγκάλιασε και πνίγηκαν ενωμένοι. Μερικοί σώθηκαν κι είπαν την ιστορία.

Μα τώρα ο Λάι έβλεπε πως το παιδί είχε πεινάσει πολύ. Έτρωγε με το βλέμμα στο πιάτο του. Πολύ-πολύ αργά. Μασούσε καλά το φαγητό του. Δίχως χρόνο

διακοπής στις κινήσεις χεριών και στόματος. Δίχως το λιγνό στομαχάκι του να κουράζεται, να απορεί, να κλαίει ή να γελάει, μα να αλέθει ασταμάτητα την ανθρώπινη τροφή. Η ανθρώπινη τροφή δεν έχει για πρωταρχικό χρώμα της και σκοτάδι την απολαυση, μα την πείνα. Ο Λάι κοίταζε εμβρόντητος το παιδί να τρώει. Για κάποιον λόγο τον μάγευε αυτό το θέαμα. Δεν ήξερε γιατί. Έξω το χρώμα εναλασσόταν με το μαύρο μες στην πόρτα κι η νύχτα βάδιζε αργά από τη Δύση προς την Ανατολή. Ο μικρός κάπου-κάπου σήκωνε το βλέμμα στον αέρα προς τον Λάι δίχως να τον κοιτάζει. Φοβισμένος μην του πάρουν το πιάτο ή δεν του το ξαναγεμίσουν, συμπέρανε ο Λάι. Ο Λάι του το γέμισε τρεις φορές. Ούτε που φούσκωσε το λιγνό στομαχάκι του. Μετά, το αγόρι είπε απλά:

«Φχαριστώ».

Κοίταξαν τηλεόραση. Ο Λάι έφερνε κάθε τόσο ξηρούς καρπούς, χυμούς, κάτι γλυκά από την περασμένη εβδομάδα, κι όλα ο μικρός τα άλεθε αργά-αργά κι αδυσώπητα. Τέλος ο Λάι κουβάλησε σκεπάσματα στον καναπέ και είπε:

«Τώρα θα κοιμηθείς εδώ».

«Φχαριστώ».

Το πρωί ταρακούνησε το παιδί, πού πετάχτηκε και ντύθηκε στο λεπτό, προφανώς λόγω επαγγελματικής συνήθειας. «Γεια σου», του είπε στην πόρτα. «Να προσέχεις. Να βρεις τίποτα δικούς σου να πας».

«Φχαριστώ», είπε το αγόρι.

Το βραδάκι δεν έβρεχε μα είχε πολύ κρύο. Γυρίζοντας από τη δουλειά, βρήκε το αγόρι όρθιο στο σκαλί. Ένωσε εκνευρισμό και συνάμα κάτι σαν φούσκωμα θριάμβου. «Δεν μπορείς να μπεις. Έχω δουλειά», του είπε απότομα. Εκείνο δεν μίλησε, ούτε κινιόταν, ούτε τον κοίταζε. Κοίταζε την πόρτα. «Τι νομίζεις; Πως βρήκες μαλάκα να μένεις σπίτι του και να σε ταΐζει;» συνέχισε λίγο φωναχτά. Ο μικρός κοίταζε την πόρτα ανέκφραστος. «Καλά· έλα, μα μόνο για σήμερα που κάνει κρύο. Θα φτιάξουμε σούπα με λαχανικά». Μέσα στο μαύρο κρύο έπεφταν ψεύτικα πράγματα μιας αληθινής πόλης. Ο Λάι κοίταζε τον έφηβο να τρώει σούπα.

Το τρίτο πρωί δεν τον έβγαλε έξω πηγαίνοντας στη δουλειά. Μετά μια εβδομάδα του έδωσε κλειδιά. Μα ο μικρός δεν έβγαινε ποτέ από μόνος του. Καθόταν όλη μέρα μέσα. Του αγόρασε ρούχα. Του έφτιαχνε φαγητά. Τον κοίταζε σαν χαζός να τρώει αργά και ασταμάτητα. «Μάλλον χρειάζεται πολλή τροφή, γιατί έχει πεινάσει και τώρα είναι στην ανάπτυξη», σκεφτόταν ο Λάι και η σκέψη του τον ευχαριστούσε, αν και για κάποιον λόγο τη θεωρούσε εντελώς ηλίθια. Δίχως να του το ζητήσουν, το παιδί έσιαζε στο σπίτι οτιδήποτε νόμιζε ότι χρειαζόταν σιάξιμο. Ήταν πολύ επιδέξιο.

Ο Λάι έχει φίλους που έρχονται σπίτι του, Αφγανούς και Έλληνες. Οι Έλληνες είναι γκέι, καθώς και στρέιτ φίλοι των γκέι φίλων του. Στην πατρίδα του και στις γύρω μουσουλμανικές χώρες οι έρωτες μεταξύ των ανύπαντρων νεαρών ανδρών αν και τιμωρούνται αυστηρότατα, είναι μια παράδοση πολύ παλιά, διαδεδομένη σε απίστευτη έκταση. Κανείς σ' αυτά τα ζευγαράκια δεν θεωρεί τον εαυτό του ομοφυλόφιλο. Μα όλοι, είτε έχουν κρυφοκάνει έρωτα με ομοφύλους τους είτε όχι, δεν συμπαθούν τους πραγματικούς γκέι. Γιατί υπάρ-

χει πάντα ο τρόμος του δημόσιου λιντσαρίσματος και του σκοτωμού. Έτσι, ο Λάι φροντίζει να μη συναντιώνται μεταξύ τους οι δυο ομάδες.

Και οι μεν και οι δε, μετά από την πρώτη έκπληξη, κάθονταν και χάζευαν το λιγνό βρομογατί. Αγγελικό, με τα ξανθά μακριά μαλλάκια και τα ολογάλαζα μεγάλα μάτια. Χλομό ακόμα από την αβιταμίνωση. Στους Έλληνες ο Λάι εξήγησε πού και πώς το συνάντησε. Στους Αφγανούς είπε απλά: «Το βρήκα στον δρόμο». Έκαναν την αναπόφευκτη πλάκα: «Σου ζεσταίνει το κρεβάτι, Ψαρλάι;» έλεγαν οι Αφγανοί. «Ρε Μάριε, σε στέρνει ο Λάι για κάνα μεροκάματο στα μπαράκια;» έλεγαν οι Έλληνες. Ο Λάι χαμογελούσε. Μα κάποτε είπε και στους από δω και στους από κει:

«Μην πειράζετε το παιδί».

Είδαν στη ήσυχη φωνή του τη μαύρη και τη χρωματιστή μπόρα. Σταμάτησαν τ' αστεία. Υπάρχουν αληθινά πράγματα που πέφτουν και ψεύτικα πράγματα που ανεβαίνουν.

Οι Παστούν είναι εδώ και χιλιετίες πολεμιστές, απόγονοι των πολεμιστών που δυσκόλεψαν τον Αλέξανδρο. Δυσκόλεψαν επίσης τους Πέρσες, τους Μογγόλους, τους Ινδούς, τους Άραβες, τους Ρώσους, τους Εγγλέζους, τώρα πάλι τους Αμερικανοευρωπαίους. Το Κοράνι το διαβάζουν στην ινδοευρωπαϊκή γλώσσα τους, τα Πάστο. Στα Αραβικά ξέρουν μόνο την επίκληση του ονόματος του Θεού, ιερότερη προσευχή για τους μουσουλμάνους, αυτή με την οποία αρχίζουν οι σούρες. Αυτή ξέρει κι ο Λάι, και τούτες οι λίγες λέξεις είναι όλο κι όλο ό,τι τον ενδιαφέρει από τον Θεό. Κατά τα άλλα, έχει κι αυτός όπως όλοι ένα Κοράνι.

Η μαμά του Λάι, νεκρή τώρα, καταγόταν από την περιοχή των Κάλας, του Βόρειου Αφγανιστάν, που εξισλαμίστηκαν με βία και σφαγές στις αρχές του 20ού αιώνα από τους μουσουλμάνους συμπατριώτες τους, μετά την εισβολή των Εγγλέζων, τις τρομερές μάχες και, σε αντίδραση, την ανάπτυξη του ισλαμικού φονταμενταλισμού. Του Λάι του αρέσει να λέει στους Έλληνες φίλους του για την καταγωγή της μητέρας του. Δύο χιλιάδες τριακόσια τριάντα επτά χρόνια μετά το συμπεθεριό με τη Ρωξάνη, ένας νεαρός «από εκεί» χαμογελάει ήσυχα στον Έλληνα φίλο του και λέει «από σας»:

«Η μαμά μου ήταν από εκεί. Από τους Κάλας. Οι Κάλας είναι από σας. Από τον Αλέξανδρο».

Ο Λάι ξέρει πως ο Αλέξανδρος ήταν πολύ ωραίο παιδί και πώς είχε έναν αγαπημένο. Ξέρει πως οι Έλληνες περπάτησαν χρόνια για να φτάσουν στην πατρίδα του, να πολεμήσουν, να σκοτώσουν και να σκοτωθούν, να συμπεθερέψουν με τους προγόνους του, να μείνουν εκεί και να περάσουν στο αίμα του. Αυτός έκανε την πορεία αντίστροφα, επίσης όμως για χρόνια και χρόνια. Ένας πολύς χειμώνας και παγερός δρόμος έξω καλά κρατεί, μα Ψαρλάι σημαίνει στα Πάστο “Άνοιξη”. Η άνοιξη στο Αφγανιστάν είναι αγόρι. Του Λάι του έχει κάνει εντύπωση το σχολείο της γειτονιάς: δέχονται όλα τα παιδιά, Ελλήνων και ξένων. Ο Μάριος σταμάτησε το σχολείο πριν ενάμιση χρόνο, τότε που

οι συγγενείς του τον πετάξαν στον δρόμο. Ο Λάι αναρωτιέται αν πρέπει να στείλει το παιδί στο σχολείο.

«Δεν είσαι καλά!» του είπαν οι Αφγανοί. «Δεν φτάνει που το περιμάζεψες και το ταΐζεις!»

Υπήρχε κι ένας που τον ήξεραν για παλιό πολεμιστή και πώς ήταν με τους Ταλιμπάν. Είπε: «Να το διώξεις. Ένα σωρό μικρά παιδιά δικά μας πεινάνε εδώ δίχως να 'χουν κανέναν. Να πάρεις ένα απ' αυτά, αφού θες». Οι άλλοι συμφώνησαν πως τούτο ήταν κάπως σωστό, όπως και να το κάνουμε.

Οι Έλληνες φίλοι του ήταν πιο πρακτικοί: «Μπράβο σου, μα θα πας μέσα στο τέλος-τέλος», του είπαν. «Έχεις σπιτώσει έναν ανήλικο Έλληνα, κι είσαι ξένος, μουσουλμάνος κι αποπάνω γκέι. Όλοι θα νομίσουν ότι τον πηδάς. Πώς θα τον παρουσιάσεις στη διεύθυνση του σχολείου; Δεν επιτρέπεται καν να τον κρατάς στο σπίτι. Το απαγορεύει ο νόμος».

«Τι μαλακία νόμος είναι αυτός; Καλύτερα δηλαδή να πεινάει στον δρόμο και να τον ξεσκίζουν για πέντε Ευρώ;» είπε ο Λάι.

Μα ήξερε πως είχαν δίκιο. Άρχισε να φοβάται λίγο. Κάποιοι τον κοιτούσαν περίεργα όταν έβγαινε με τον κατάξανθο μικρό, αν κι ο ίδιος όπως πολλοί Παστούν μοιάζει με μεσογειακό τύπο ή Βαλκάνιο. Ευχήθηκε να 'ταν ξανθός και πρασινομάτης σαν τον μικρό αδελφό του και τον πατέρα του. Ό,τι περισσεύει από την ψυχή το κόβεις, στην ανάγκη, μα μένει πάντα η σκιά του κενού και το ψύχος. Ήρθε στιγμή που επιθύμησε να διώξει το αγόρι.

Εκείνο κάθεται δίπλα του στον καναπέ τα βράδια καθώς βλέπουν τηλεόραση. Το γλαυκό της παιδικότητας μέσα του έχει γίνει νωρίς σκοτάδι και χρώμα. Δεν έχει καθόλου αλήθεια μα μήτε και ψέμα μες στη γνώση για τον εαυτό του. Μερικές νύχτες βλέπει εφιάλτες και ουρλιάζει. Οι παιδικόι εφιάλτες είναι γυμνή αλήθεια. Τότε ο Λάι πετιέται πάνω, ξυπνά τον μικρό. Τον παίρνει στο κρεβάτι κι εκείνος κουλουριάζεται στην αγκαλιά του. Αποκοιμιέται αμέσως εξημερωμένος. Έτσι τον έπαιρνε και τον ίδιο στην αγκαλιά του ο μεγάλος αδελφός του με τους βομβαρδισμούς, όταν φοβόταν. Ο Λάι βαδίζει από τα δεκατέσσερά του χρόνια αργά μες στην ψεύτικη και στην αληθινή μπόρα.

Εκείνο το πρωί συναντά στην είσοδο της πολυκατοικίας τον διαχειριστή. Ο διαχειριστής είναι ένας μειλίχιος πενηντάρης πάντα με κοστούμι. Στον Λάι αρέσουν οι άνδρες με κοστούμι, μάλιστα οι ώριμοι, μα όχι ο διαχειριστής. Ο διαχειριστής είναι ένας ρουφιάνος. Ξέρει πως ο Λάι είναι γκέι — έχει δει κάποιους Έλληνες φίλους του.

«Αγόρι μου», λέει ο διαχειριστής μειλίχια. Του αναφέρει διάφορα για τα κοινόχρηστα. Μετά: «Φιλοξενείς έναν ανήλικο — όχι, όχι, δεν σε ρωτώ, είσαι άψογος σε όλα σου. Έναν ξανθό. Αν υπάρχει οτιδήποτε παράνομο σ' αυτόν, τη Δευτέρα να μην είναι εδώ. Τη Δευτέρα θα φέρω την αστυνομία να τον δει, στο λέω να το ξέρεις». Ευγενικά, γλυκά, γυρίζει την κουβέντα αλλού, του δείχνει σε μια πολύχρωμη εφημερίδα τον καιρό που θα χαλάσει κι άλλο, και μετά: «Κοίτα, πάλι πιάσανε παιδεραστές». Τον κοιτάει στα μάτια. «Ξέρεις πόσο θα δικαστούν; Από πέντε χρόνια και πάνω». Και φεύγει.

Ο καιρός πράγματι χαλάει κι άλλο. Μπόρες μαύρες και χρωματιστές. Τη μεθεπόμενη μέρα ο Λάι παίρνει άδεια απ' τη δουλειά του. Χαράματα ξυπνάει τον Μάριο, φέρνει ένα ψαλίδι και του κουρεύει σύρριζα τα φουντωτά μαλλιά. Του φοράει κάπως παλιωμένα ρούχα, μάλλινο σκούφο ως τ' αφτιά. Ο μικρός δεν ρωτάει τίποτα. Στον δρόμο βρέχει άγρια. Του λέει δυο λόγια. «Δεν ξέρεις Ελληνικά. Αν σε ρωτήσουν, δεν καταλαβαίνεις».

Στο γραφείο η ουρά είναι μεγάλη, μα κάποτε φτάνουν μπρος στον υπάλληλο. Είναι τρελαμένος από τη δουλειά. Ρίχνει μια ματιά στον Μάριο, που τον κρατάει ο Λάι από το χέρι. «Τι 'ναι τούτος;» ρωτάει.

«Ο γιος μου», λέει ο Λάι.

«Ναι, φέρτε και τα σκυλιά σας και τους πεθαμένους σας! Και τι θες τώρα;»

«Να του δώσετε παρακαλώ προσωρινή άδεια παραμονής. Για να του κάνω αίτηση για πολιτικός πρόσφυγας». Στους Αφγανούς, με τη δικαιολογία ότι είναι πολιτικοί πρόσφυγες κι όχι οικονομικοί μετανάστες, δεν δίνουν κανονική άδεια παραμονής. «Ορίστε η δική μου προσωρινή άδεια».

«Τα δικά του χαρτιά να μου δώσεις, όχι τα δικά σου».

«Μικρό παιδί είναι. Κρυφά έφυγε. Η μητέρα του σκοτώθηκε. Δεν έχει χαρτιά. Ορίστε τα δικά μου, διαβατήριο, όλα».

Ο υπάλληλος κοιτάζει φιλύποπτα το αγόρι. Από τις οκτώ, έχει τσακωθεί με δεκάδες απελπισμένους. Του φέρνουν κάθε μέρα ανήλικους χωρίς έγγραφα. Έχει παιδιά και τ' αγαπάει. Γράφει μουρμουρίζοντας θυμωμένος.

«Όνομα;»

«Λέγεται Μωχάμετ, του Ψαρλάι και της τάδε». Κρύβει κάνα-δύο χρόνια από την ηλικία του παιδιού.

Στον δρόμο για το σπίτι, το αγόρι δεν λέει τίποτα. Αυτό είναι μια ανακούφιση για τον Λάι. Γιατί ούτε κι ο ίδιος θέλει να πει τίποτα. Η άλλη μέρα όμως είναι Σάββατο. Νιώθει την ελευθερία σαν πείνα αγκριφωμένη στο κορμί του. «Α στο καλό όλοι τους!» σκέφτεται, και πιάνει το τηλέφωνο. Καλεί τους Έλληνες και τους Αφγανούς φίλους του. «Θα κάνω πάρτι», λέει, «έχω μια έκπληξη». Λέει στον Μάριο: «Έλα να φτιάξουμε Κάμπουλι Παλάο. Το μαγειρεύουμε πάντα στις μεγάλες γιορτές, στο Αφγανιστάν».

Πέφτει μια μαύρη μα και χρωματιστή παγωμάρα το βράδυ, όταν πρωτοέρχονται σε επαφή οι δυο ομάδες. Κυρίως από τη μεριά των Αφγανών, που βλέπουν κάνα-δύο Έλληνες να κάνουν μπαμ από μακριά ότι είναι γκέι. Υπάρχουν και δυο κοπέλλες στην ελληνική ομάδα, η μια με το αγόρι της. Δεν τις πειράζει που είναι με τόσους άνδρες, έχουν συνηθίσει με τους γκέι φίλους τους. Το φαγητό είναι υπέροχο.

Το Κάμπουλι Παλάο γίνεται με μοσχάρι ή κοτόπουλο, ρύζι, καρότα ψιλοκομμένα σε ραβδάκια, σταφίδες, αμύγδαλα, καρύδια. Μοιάζει με κάποια φαγητά των Ελλήνων της Μικρασίας. Θέλει πολλή προετοιμασία. Ο Λάι το σερβίρει όπως απαιτεί η παράδοση: σε μεγάλους δίσκους, και στον κάθε δίσκο το ρύζι με λακκουβίτσες πάνω του, γεμάτες με το

κρέας και τ' άλλα. Όλοι πρέπει να τρώνε από τους κοινούς δίσκους. Η ανθρώπινη τροφή πρέπει να είναι κοινή.

Ο Λάι γιομίζει τα ποτήρια ολόενα καλό κρασί. Γιατί είναι χαρούμενος. Σ' όλους αρέσει το καλό κρασί, και στους μουσουλμάνους και σ' οποιονδήποτε, σ' όλα τα μήκη και τα πλάτη της Γης. Αρχίζουν τ' αστεία εκατέρωθεν και οι γνωριμίες, άλλωστε οι περισσότεροι εδώ είναι πολύ νέοι. Η νιότη είναι γλυκιά και θέλει να ζει γλυκά. Όταν ανάβει το κέφι, ο Λάι τους δείχνει τα έγγραφα.

«Έκανα χαρτιά στον Μάριο», εξηγεί. «Είπα πως είναι γιος μου και του έδωσα το όνομά μου το μουσουλμανικό: Μωχάμετ».

Γέλια, επευφημίες. Ο πρώην Ταλιμπάν σηκώνεται. «Δεν ντρέπεσαι;» φωνάζει στον Λάι σ' Αφγανικά. «Το όνομα του Προφήτη σ' έναν σκύλο!» Μερικοί Αφγανοί του λένε να σωπάσει, άλλοι είναι σκεπτικοί, οι Έλληνες ζητούν μετάφραση, ένας Αφγανός εξηγεί παραλείποντας τη λέξη σκύλος. Μεσ στις φωνές όλων σηκώνεται ο Ταμίμ, γύρω στα τριάντα πέντε, πού όλοι οι συμπατριώτες του τον σέβονται. Έχει κι αυτός πολεμήσει. Κι ο Λάι τον σέβεται, και του αρέσει και σαν άνδρας και τον φλερτάρει και λίγο.

«Θέλουμε να ζήσουμε καλά», λέει ο Ταμίμ Ελληνικά. «Πολλά περάσαμε. Είναι καλό πράγμα η ωραία ζωή. Αλλά, Ψαρλάι, μην ξεχνάμε ποιοι είμαστε».

Ο Λάι νιώθει γαλήνη. Σηκώνεται, παίρνει το Κοράνι από το ραφάκι. «Έλα», λέει στον Μάριο. Κλείνονται στην κουζίνα. «Λέγε μαζί μου». Μετά, βάζει το παιδί να γράψει τη φράση στο περιθώριο της σελίδας όπως την ακούει. Βγαίνουν ξανά. Όλοι σιωπούν, δεν τρώνε, δεν κινούνται.

«Διάβασ' το δυνατά!» διατάζει το αγόρι. Εκείνο διαβάζει με καμπανιστή, εφηβική φωνή που κάνει κοκοράκια:

«Πισμ-ι-λλάχ-ιρ-ραχμάν-ιρ-ραχίμ».

«Τι είν' αυτό;» ρωτά μια από τις κοπέλλες.

«Η επίκληση με την οποία αρχίζουν οι εκατόν δεκατρείς από τις εκατόν δεκατέσσερις σούρες του ιερού Κορανίου», απαντά ψιθυριστά ο γνώστης από την ελληνική ομάδα, που έχει δεσμό με έναν μωαμεθανό· κι απαγγέλλει δυνατά: «Στο όνομα του ευσπλαχνικού και ελεήμονος Θεού».

Ο Λάι αγκαλιάζει τον έφηβο και τον φιλάει τρεις φορές. «Τώρα είσαι μουσουλμάνος και είσαι γιος μου και λέγεσαι Μωχάμετ», του λέει ήσυχα. «Σου πήρα κρυφά κι ένα ποδήλατο για το καλωσόρισες στην οικογένεια». Πάει στην αποθηκούλα όπου είχε κρύψει το ποδήλατο και το φέρνει. «Να το. Surprise!» Μετά, γυρίζοντας στους άλλους, λέει δυνατά: «Αυτό φτάνει. Μη μιλήσει κανείς ποτέ πια για τούτο. Όποιου δεν του αρέσει, ας φύγει. Θέλω τώρα να χορέψουμε». Κι υψώνει την ένταση της μουσικής στο σιντιπλέιερ. Παίρνει από το χέρι το αγόρι στο κέντρο του δωματίου. Οι άλλοι σηκώνονται με μιας με κραυγές αναποδογυρίζοντας καρέκλες. Μόνο ο πρώην πολεμιστής μένει στη θέση του, πράσινος κι ακίνητος. Ο Ταμίμ τον τραβά από το μπράτσο.

«Έλα να χορέψουμε οι δυο μας», του λέει. «Να ξεχάσουμε πολλά και άλλα να θυμηθούμε».

Χτυπά η πόρτα κι είναι ο διαχειριστής. «Είναι δυνατή η μουσική; Πήρε προσωρινή άδεια παραμονής ο γιος μου και το γιορτάζουμε», του λέει ο Λάι. Εκείνος παρατηρεί το αγόρι, που περιμένει ακίνητο στο κέντρο του κύκλου των χορευτών κοιτώντας τον Λάι και μονάχα αυτόν.

Ο διαχειριστής οπισθοχωρεί προς το ασανσέρ. «Συγχαρητήρια. Δεν μου είπες πως είναι γιος σου. Να είσαι τη Δευτέρα εδώ με τον νεαρό, να τον ελέγξουν οι αστυνομικοί. Καλή διασκέδαση».

Τη Δευτέρα όλα μπορεί να γίνουν σκατά, μα τώρα ο Λάι είναι καλά. Γυρνά στο κέντρο του χορού κι όλοι χορεύουν και πίνουν πολύ στην υγεία του αγοριού. Κάποτε οι δυο ομάδες φεύγουν ανταλλάσσοντας φιλιά και τηλέφωνα και υποσχέσεις. Ο Λάι βγαίνει στο μπαλκόνι αφήνοντας την μπαλκονόπορτα ανοιχτή, για να φύγει ο πυκνός καπνός από τα τσιγάρα. Φυσάει παγωμένος αέρας. Μεσ στη μαύρη και στη χρωματιστή πόλη όλα περιδινίζονται με αλλόκοτους κρότους, σαν να έχει διασαλευτεί η τάξη των ανθρώπινων διαστάσεων και ο λόγος των ήχων. Ο Λάι ανάβει τσιγάρο. Είναι πιωμένος και λιγάκι θλιμμένος. Μένει αρκετή ώρα έτσι όρθιος δίχως να κινείται. Ο Λάι στέκεται επιτέλους ακίνητος στην καρδιά της αληθινής πολιτείας.

Από την μπαλκονόπορτα ξεμυτίζει λιγάκι το κακοκουρεμένο κεφάλι του αγοριού.

«Θα αρρωστήσεις. Έλα μέσα, μπαμπά».

Του Λάι του ξεφεύγει από τα δάχτυλα το τσιγάρο. Το βλέπει να πέφτει στο περβάζι του μπαλκονιού. Να το παρασέρνει ο αέρας και να το τραβάει στο κενό. Το παρακολουθεί να χάνεται σπιθίζοντας στην καρδιά της ψεύτικης πόλης, αληθινή φωτιά μεσ στο αληθινό σκοτάδι.

“Θα κόψω το τσιγάρο”, σκέφτεται. “Πειράζει το παιδί”.

Πετάει το πακέτο και ακολουθεί στο δωμάτιο τον Μωχάμετ.

Έργα που κυκλοφορούν ή που θα κυκλοφορήσουν ψηφιακά στην ιστοσελίδα του Σπύρου Καρυδάκη, www.analphabet.gr:

ΠΟΙΗΜΑΤΑ

- *Προσωπογραφίες*, ψηφιακό βιβλίο, analphabet 2018.
- *Ερωτοκνηγός*, ψηφιακό βιβλίο, analphabet 2018.
- *Αυτό που σπάει*, ψηφιακό βιβλίο, analphabet 2018.
- *Ρωξάνη*, ψηφιακό βιβλίο, analphabet 2019.
- *Μηχανοστάσιο*, ψηφιακό βιβλίο, analphabet 2019.

ΔΟΚΙΜΙΑ

- *Καυτό μέλι. Αρχαία ελληνικά ερωτικά ποιήματα από άντρες για άντρες· αρχαίο κείμενο, μετάφραση και ερωτολογικά σχόλια*, αυτοέκδοση, analphabet, Αθήνα 2013.
- *Γνωμολόγιο*, συλλογή σκέψεων, αυτοέκδοση, analphabet, Αθήνα 2014.

ΠΕΖΑ

- *Ο ένας με μαχαίρι*, μυθιστόρημα, Καστανιώτης 1997, analphabet 2018.
- *Η Νύχτα των Ονομάτων*, μυθιστόρημα, Καστανιώτης 2000, analphabet 2018.
- *Να δούμε ποιος θα φαγωθεί*, μυθιστόρημα, Καστανιώτης 2005, analphabet 2018.
- *Thérion*, μυθιστόρημα, Εμπειρία Εκδοτική 2010, analphabet 2018.
- *Η μεγάλη μετανάστευση των δέντρων*, 10 αφηγήματα, ψηφιακό βιβλίο, analphabet 2018.
- *Ελληνική Ιστορία*, μυθιστορία, ψηφιακό βιβλίο, analphabet 2018.
- *Γυναικόκαστρο*, αφήγημα, Πάπυρος 2014.
- *Άσε με να σε δέρνω κάπου-κάπου*, νουβέλα, Καστανιώτης 2003, Πάπυρος 2017.
- *Χ.Τ. 1983 μ.Χ. μια νέκυια*, Εκδόσεις Σκαρίφημα, Αθήνα 2019.

ΣΠΥΡΟΣ ΚΑΡΥΔΑΚΗΣ

a n a l p h a b e t

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ

ΤΟΥ ΛΥΚΟΦΩΤΟΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΛΥΚΑΥΓΟΥΣ

